

СЪВРЕМЕННАТА СРЕДА НА СИГУРНОСТ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД ОТБРАНИТЕЛНАТА ПОЛИТИКА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Изказване на министъра на отбраната Николай Ненчев при
тържественото откриване на академичната 2015/2016 година във
Военна академия „Г. С. Раковски“

1 септември 2015 г., София

*Уважаеми господа генерали, адмирали и офицери,
Скъпи преподаватели, курсисти, докторанти, специалисти и
слушатели,*

По утвърдена дългогодишна традиция имам честта като министър на отбраната да открия новата академична година. Днес ще Ви запозная с основните предизвикателства пред отбранителната политика на страната, свързани с драматично влошената среда за сигурност. Тези предизвикателства ни изправят, както пред стари познати рискове, така и пред нови и неочаквани заплахи. Справянето с тях налага разработването и провеждането на адекватна отбранителна политика, която да осигури изграждането, развитието и поддържането на необходимите отбранителни способности на българските Въоръжени сили.

Тази отбранителна политика трябва да бъде реална, а не пожелателна. Тя се измерва с качеството на постигнатите резултати, а не с декларативни намерения.

Днес повече от всякога ни трябва иновативност, креативност, способност за критично стратегическо мислене, адаптивност, умение за работа в многонационална среда и отдаденост на каузата. Това са характеристиките на качествено **лидерство**, което ще направи въоръжените сили способни да се справят с новите предизвикателства на времето. Вярвам, че системата на военното образование и в частност Академията успешно ще изпълни тази своя мисия!

Днес се нуждаем както от качествено ново лидерство във въоръжените сили, така и от силна политическа воля, която ще осигури необходимите условия на специалистите в отбраната да изпълняват своите задължения. Дълг на политическото ръководство на отбраната е да определи необходимата посока на действие, която се дефинира в стратегическите документи. Затова изготвихме „Програма за развитие на отбранителните способности на Въоръжените сили на Република България 2020“ (Програма 2020), която сме внесли за разглеждане в Министерски съвет и очакваме скоро тя да бъде одобрена и от Народното събрание.

Политическата воля е нужна най-вече за осигуряването на достатъчно ресурси за отбраната! Не само в сектора на отбраната, но и на национално ниво трябва да се вземат смели решения!

Нужна ни е политическа воля да продължим процеса на окончателно скъсване с миналото. Трябва да се избавим от пагубната тежест на неговите сенки, които 25 години след падането на Желязната завеса, струва ми се, продължават да стоят като препятствия по нашия път като достоен член на Европейския съюз и НАТО.

Република България е част от евроатлантическото семейство на свободните народи. Не сме сами пред лицето на новите предизвикателства. Имаме съюзници и сме част от най-мощния съюз за колективна отбрана в света. Евроатлантическата принадлежност на страната ни е най-надеждния гарант за нейната сигурност. Това обаче не трябва да ни прави самодоволни, защото НАТО ще помогне на всеки съюзник, който среща заплахи, надхвърлящи националните му възможности, но нека не си правим илюзии, че някой ще свърши това, което ние можем и трябва да свършим сами!

Убеден съм, че когато реализираме „Програмата за развитие на отбранителните способности на Въоръжените сили на Република България 2020“ (Програма 2020) България няма да бъде само потребител, но и генератор на сигурност. Тогава нейният глас ще има нужната тежест!

Незаконната анексия на Крим и последвалата дестабилизация на Украйна чрез обособяването на т.нар. Донецка и Луганска народни републики дадоха своето негативно отражение върху сигурността не само в Черноморския регион, но и в цяла Европа.

Конвенционалните методи и средства, откритите и индиректните стратегии и тактики, информационната война, икономическият и търговски натиск и използването на енергийната зависимост за постигането на политически цели са ни познати и от преди. Това, което е новост, обаче, е ефективното им комбиниране в един хибриден модел, който е изключително опасен за нашата сигурност.

Недалеч от нас т. н. „Ислямска държава“ извършва неописуеми престъпления срещу човечеството. Свидетели сме на екзекутирането на хиляди невинни хора, само защото не споделят екстремистките възгледи на ИДИЛ, на публично обезглавяване на заложници, а дори и на безобразното избиване на мъже, жени и деца. Тези убийци, не се притеснявам да използвам тази дума, също така унищожават археологически обекти и културно наследство, което принадлежи на цялото човечество.

Буди тревога нарастващият брой доброволци от европейски държави, включително от Западните Балкани, в структурите на тази терористична структура, както и фактът, че все повече чуждестранни бойци се завръщат от конфликтните региони. Завърналите се пропагандират радикални идеи. Те са потенциални извършители на терористични актове.

Нестабилността на юг води до безпрецедентен миграционен натиск към Европа, която е изправена пред най-тежката бежанска криза след Втората световна война.

Постоянно нарастващият брой на търсещите убежище на наша територия продължава да генерира обществено-политическо напрежение. Увеличаващият се брой бежанци в страната ни създава предпоставки за инфилтриране на лица, свързани с терористични и криминални организации или на отделни екстремисти. Реагирането на

това предизвикателство ангажира сериозни финансови, материални и човешки ресурси от цялата система за национална сигурност, включително от въоръжените сили.

Ние със загриженост следим всичко това, което се случва в следствие на масираната вълна от бежанци към Гърция, Македония, Сърбия и Унгария. Миграцията в този случай ни изправя пред огромни политически, икономически и хуманитарни проблеми. В крайна сметка безпрецедентният бежански поток крие големи рискове и за вътрешната ни сигурност.

Европа е изградена на принципа на солидарността и затова проблемът с миграцията следва да се решава от целия ЕС, а не само от тези страни, които са най-сериозно засегнати. Сега е време за истинска европейска солидарност и за справедливо разпределение на тежестта измежду всички страни-членки.

Предвид всичко това, трябва да признаем, че засега държавата ни не е достатъчно подготвена да се справи с хибридните заплахи. Все още липсват координирани политики и стратегическа концептуална рамка за противодействие. Ето защо е наложително да изработим **Концепция за противодействие на хибридните заплахи**, която след хармонизирането ѝ със съюзниците да доведе до положителни резултати.

В тази усложнена динамична външна среда за сигурност за момента ние можем да разчитаме на една вътрешнополитическа стабилност, на фона на вътрешнополитическите трудности, които преживяват някои наши добри съседи.

В Турция последните парламентарни избори не излъчиха ново правителство, в Гърция сме свидетели на опасна комбинация от дългова, политическа и бежанска криза. В Македония продължава политическата нестабилност, а Сърбия все още не е определила геополитическа стратегия.

Още от първия ден на моя мандат работя за изграждането на адекватни на средата на сигурност отбранителни способности. Това предполага реализирането на приемственост от достиженията на Бялата книга за отбраната и въоръжените сили към следващите стратегически документи, които предстои да приемем.

Затова изработихме проект на „Програма за развитие на отбранителните способности на Въоръжените сили на Република България 2020“ (Програма 2020). Фокусът на усилията се премества от реструктуриране към модернизация. Изграждането на отбранителните способности ще се осигурява чрез нарастване на капиталовите разходи и постепенно преустановяване на зависимостта от страни-доставчици на въоръжение и техника извън НАТО и ЕС. Числеността на Въоръжените сили няма да се намалява под определения в Бялата книга минимум от 37000 души. Тя ще остане такава, каквато е в Бялата книга.

Този път не възнамерявам да акцентирам върху добри намерения, програмни обещания и оптимистични пожелания. Вместо това ще обърна внимание на **най-наболелите проблеми**.

На първо място стои постепенното **влошаване** на способностите, което се дължи в голяма степен на системния недостиг на средства. Затова държа на позицията, че трябва да спазим поетия ангажимент на срещата на НАТО в Уелс бюджетът за отбрана постепенно да нарасне до 2% от БВП към 2024г. При сегашните бюджетни прогнози това изглежда твърде оптимистично. Но и трябва на всички отговорни фактори да стане пределно ясно пред какви проблеми е изправена отбраната. Недофинансирането на въоръжените сили води до отслабване на техните способности. Това, от своя страна, подкопава както националната, така и колективната сигурност и отбрана.

Ресурсната стагнация, в крайна сметка води до деградацията на способностите и до отказ от амбицията ни за превъоръжаване и максимално бързо освобождаване от остарялото и ненадеждно съветско въоръжение и техника.

Затова нашата политика ще бъде насочена към преразглеждане на бюджетната прогноза до 2018 г. и задържането на военните разходи поне на нивото на 2014 г.

За да бъде реализирана Програма 2020, трябва да настъпи **качествена промяна на отношението към отбраната, както на регионално, така и на национално ниво**. Проблемите не са само ведомствени, а те засягат сигурността на цялата нация и в крайна сметка определят приноса и мястото ни сред нашите съюзници.

С оглед на колективната отбрана, която в контекста на променената среда на сигурност придобива първостепенно значение, работим за своевременното и пълно реализиране на приноса ни към приетия на Срещата на върха на НАТО в Уелс План за готовност за действие. Ето защо държим на развърщането през годината на Щабен елемент за интеграция на силите на НАТО на наша територия и постигането на пълна оперативна готовност през 2016 г.

Независимо от острия и системен финансов недостиг, продължаваме да работим за придобиването на **нов боен самолет за ВВС**. Тук искам да подчертая, че усилията ни за възстановяване на летателната годност на самолетите МиГ-29 в партньорство с Полша по никакъв начин не снемат от нас отговорността да реализираме в най-кратки срокове инвестиционен проект за придобиване на нов боен самолет за ВВС от страна-доставчик, която е член на НАТО и/или ЕС. Ремонтът на съветските МиГ-29, дори и от страна от НАТО, не може да е нищо повече от едно временно решение, което по никакъв начин не отменя поставената цел № 19.5 в Правителствената програма, а именно: Премахване на зависимостта в областта на въоръженията и техниката от страни извън НАТО и ЕС.

В тази връзка, стартира и изпълнението на Решение на Министерски съвет (№809/05.12.2014г.) относно реализиране на възможности за съвместно изпълнение с други страни-членки на задачи по контрол и охрана на въздушното пространство на България (Air Policing) в рамките на Интегрираната система за противовъздушна и противоракетна отбрана на НАТО.

В края на юни получих мандат от правителството за провеждане на консултации с държавите, предлагащи многоцелеви самолет, както и с потенциалните желаещи за изпълнение на съвместна мисия по Air Policing в нашето въздушно пространство.

Друг проект от пакета критични способности, идентифицирани в Програма 2020 е придобиване и логистична поддръжка на трикоординатни радари за създаване на основно радарно покритие за изпълнение задачите на ВВС в национален аспект и в Интегрираната система за противовъздушна и противоракетна отбрана на НАТО.

От приоритетно значение за нас е развитието на многонационалните инициативи за изграждане на способности на НАТО „Интелигентна отбрана” и на ЕС „Обединяване и споделяне”. Многонационалните проекти носят значителен потенциал за съвместно изграждане със съюзниците ни на критично необходими способности, които сами трудно бихме могли да си позволим в условията на финансови ограничения. Ето защо България се присъедини към съюзниците и водената от Германия група по концепцията „Рамкова държава“ в НАТО. Групата обединява 16 страни-членки, желаещи съвместно да развият способности за колективната отбрана.

Освен това успешно приключи пълната акредитация на Центъра за изследване, изграждане и усъвършенстване на способности на НАТО за управление на кризи и реагиране при бедствия в София, който има важна роля в развитието на способности в национален аспект.

Засилването на участието ни в **съюзни учения и повишаването на бойната подготовка** е критичен елемент в изграждането на отбранителни способности. Затова ние предвиждаме да продължи интензифицирането на участието ни в съюзни учения и съвместни подготовки. Това освен всичко спомага и да се избегне загубата на ценен боен опит, предвид намаляване на участието ни в операции. За повишаването на бойната подготовка спомага активното използване на потенциала на инициативата на НАТО „Свързани сили”, както и съвместните българо-американски съоръжения.

Ние ще продължим да развиваме практическите аспекти на стратегическото ни партньорство със САЩ в сферата на отбраната, като разчитаме на по-активно използване на българо-американските съвместни съоръжения и на повече съвместни учения и подготовки.

За да имаме ефективни и адекватни на предизвикателствата на средата на сигурност въоръжени сили, освен всичко, за което вече говорих, трябва да развиваме **качествена военно-образователна система**. Усилията ни остават насочени към развитието на системата на военното образование като модерна институция, която има като първостепенна задача да подготви ново поколение лидери във въоръжените сили. Това е целта на реформите в тази сфера през последните няколко години.

Вече имаме нов начин на работа в Академията и висшите военни училища, основаващ се на сътрудничество с други държавни, образователни и изследователски институции както в страната, така и в чужбина. Военната академия и висшите военни училища трябва да продължат да обучават кадри не само за системата за отбрана, но и за други държавни, общински и бизнес институции, ангажирани в сферата на сигурността и отбраната. Това е друго важно измерение на нашия принос към развитието на потенциала на страната ефективно да гарантира сигурността си в новия стратегически контекст.

От решаващо значение е военно-образователната ни система да бъде ориентирана към реални проблеми на сигурността на страната и нашите съюзници, като обучението е насочено към актуалните предизвикателства на средата. Ето защо, като конкретно направление в учебната и научната дейност на Академията, трябва да се утвърждава изучаването именно на хибридните рискове и заплахи. Затова и очаквам повече инициативи в тази сфера през новата академична година!

Пожелавам Ви да продължите да носите духа на Военната академия!

На добър час!